

Tryggjað upp til 250.000 kr

Ein grunnur tryggjar, at fólk ekki missa allar pengarnar, um ein peningastovnur kemur í trupulleikar.

Reglurnar eru hesar:

Hvat er Trygdargrunnurin?

Trygdargrunnurin er stovnaður til at tryggja viðskiftafólk í innlendskum, (færoyskum, donskum og grønlandskum) peningastovnum móti missi - við ávisum avmarkingum - um so er, at peningastovnur tygara skuldi komið í trupulleikar.

Trygdargrunnurin er ein privatur sjálvsogvarstovnur, settur á stovn sambært lóg nr. 850 dagf. 23/12-1987 og kunngerð nr. 118 av 7/3-1988. Grunnurin veitir innlånarum í peningastovnum ávíst endurgjald fyri miss í sambandi við at peningastovnurin stæðgar sínun gjaldingum ella fer konkurs.

Stovnsfærunnir verður tryggjað við árligum inn- og útgjöldum og ábyrgdum frá peningastovnunum, og skal vera í minsta lagi 3 milljarðir krónur. Síðani kann grunnurin læna pening, skuldi stovnsfærið ikki verið nóg stórt. Dagligu leiðsluna av Trygdargrunninum hevur Danmark Nationalbank um hendi.

Hvussu nógv endurrindar Trygdargrunnurin?

Trygdargrunnurin rindar innlån - aftan á mótrókning av møguligum lánun og øðrum skyldum mótvægis peningastovninum hjá viðkomandi - upp til kr. 250.000,- fyri hvørt viðskiftafólkið.

Fyri nokkur serlig innlån - t.d. pensjonsuppsparingar - endurrindar grunnurin fult út. Hetta er at skilja soleiðis, at skuld verður ikki mótróknað og upphæddin er heldur ikki avmarkað.

Hvussu verður endurgjaldið útroknað?

Trygdargrunnurin veitir trygd fyri reiðum innlånunum í peningastovnum. Rentu- og ávæðin er tryggjað fram til dagin, tá peningastovnurin stæðgaði sínun gjaldingum ella fór konkurs.

Endurgjaldið er sum nevnt avmarkað til 250.000,- krónur fyri hvørt viðskiftafólkið, eftir frádrátt av tí, viðskiftafólkið møguliga skyldur peningastovninum.

Eru fleiri fólk skrásett sum eigarar av eini konto, verður endurgjaldið býtt millum hesi. Hvørt viðskiftafólk fær endurgjald fyri síni nettoinnlån við upp til 250.000,- krónur.

Parta-, luta- ella fognarfelag ella onnur feløg v.m. verða roknað sum eitt viðskiftafólk, og tá gjørt verður upp, verða eisini møgulig lán og aðrar skyldur frádrignar.

Trygdargrunnurin endurrindar ikki ábyrgdarskyldur, kekkar og onnur skjøl, ið peningastovnurin hevur útskrivað.

Trygdargrunnurin endurrindar ikki virðisgoymslur, men hesar verða allarofast

ikki raktar, tá peningastovnur fer í gjaldssteðg ella konkurs. Aðrir peningastovnar hjálpa fegnir til at flyta virðisgoymsluna.

Full trygd fyri ávisum innlånunum?

Sum longu nevnt veitir Trygdargrunnurin fulla trygd fyri nokrum serligum innlånunum - eisini um upphæddin er størri enn 250.000,- krónur. Lán og aðrar skyldur mótvægis peningastovninum verða ikki mótróknaðar.

Innlån, ið eru tryggjað upp um 250.000,- krónur, eru inngjald á indekskonti, - ikki nýttar í Føroyum - kapitalpensjonskonti, ratu-

pensjonskonti, sjálvpensjonskonti, barnauppsparingarkonti - bert danskar - sethúsuppsparing - bert danskar - útbúgvingaruppsparing - bert danskar - innistandandi á klient-konti hjá sakførarum, innistandandi hjá fyrisingarmyndugleikum, góðkendir samb. lóg um varðveitslu og fyrising av fæi ómyndinga v.m. samb. arvalógina paragr. 61 og 65, sumuleiðis peningur, innsettur sambært lóg um varðveitslu - deponeringsloven - Rentu- og ávæðin verður endurgjoldin á sama hátt, sum við vanligum innlånunum.

Pengamissur, hvat so?

Nakað eftir ein gjaldssteðg ella konkurs í peningastovni, fær hvørt einstakt viðskiftafólk senda eina uppgærd yvir samlaða millumverandi við peningastovnin. Saman við yvirflitinum er leiðbeining um, hvussu tygum skulu bera tygum at. Millum annað verða tygum biðin um at venda tygum til annan peningastovnur, sum so kunnger krav tygara um innláníð fyri Trygdargrunninum. Bein-anvegin, tá grunnurin hevur staðfest at kravið er rætt, verður upphæddin flutt tygum.

Lesarabrøv

YVIRLÝSING

SLF mótmælir politisku ráðagerðini móti føroysku tjóðini, sum nú er sett undir umsting av altjóða stórkapitalinum. Tað er ongín loysn, at henda ráðagerð verð framd í skýmskotum kapitalisms og imperialistanna, aðrenn danska bankaférlitíð sendi boð eftir leiðslu Sjóvinnubankans og hóti bankan við húsagangi. Og avtalan hevur verið greið til undirskrivingar, væl aðrenn bankaférlitíð fekk boð frá donsku stjórnini um eina ferð enn at hyggja eftir rókarnar bankann.

At tjóðin nú er sett undir altjóða umsting, er tó ein beinleiðis avleiðing av, at búskaparpolitikur teirra ráðandi seinastu mongu árinum hevur verið beint ímóti áhugamálum fólksins.

Eitt fáment brotsmánnalið hevur sitið á mestsum øllum valdi í samfelag okkara. Bankaleiðslur, stórreikarar,

stjórar og grannskoðaraspekulantar, hesir hava verið landsins fremstu politikarar, sum hava stýrt landinum beina kós út í ófrið. Slanguna, teir høvdu við sær, lögdu teir á botn í landskassanum, at ræna skattgjaldarans pening til sín sjálvs og sínar vinir og kenningar. Sína áhaldandi peningagirnd roynir henda elita nú at kasta hvørvisjón yvir við at ákæra fólkið fyri ovmytslu. Henda rotta valdselitan hevur eyðrænt fólk og tilfeingi so, at alt lívsgrundarlag undir tilveru okkara rillar, og sær hon seg nú noydda at kasta saman við altjóða kapitalinum fyri at halda fram við sínun snultandi virki.

At politisku myndugleikarnir og bankarnir hvør í sínum lagi vaska hendur sínar og skylda upp á hvønn annan, er einki annað enn «eitt spæl fyri gallarínum». Tann kriminelli skyldur upp á samsekar sínar fyri sjálvar at ganga leysur.

Skiftandi landsstýri kunnu ikki renna undan tí veruleika, at tey - ofta í lógloysi - hava skipað fyri einari miðvisari niðurfisking av stovnunum. Og at tey áhaldandi kyndu undir ein frammanundan »yvirupphitaðan« búskap í áttatíðrum.

Bankaleiðslurnar hava roynt at sloppið sær undan ábyrgdini við at sipa til, at ringa stæðan í bankunum einans er ein spegilsmynd av stæðuni í samfelagnum. Men høvdu bankarnir ikki stuðlað upp undir spekulantavirksemi og ikki bert hugsað um egnan lótvinning við at spræna pening út í samfelagið; høvdu teir ríkið ein útlánspolitik í áttatíðrum við ábyrgd fyri samfelagnum, so hevði stæðan í landinum (og í bankunum) verið heilt óðrvis í dag; Meiri fiskur og harvið eisini meiri skattainntøkur og færri skerjingar, lægri útreiðslustøði sum heild í samfel-

lagnum, umframt betri møguleikar at rinda eina minni uttanlandsskuld aftur.

Onkur vil kanska halda, at Altjóða Gjaldoyragrunnurin, IMF, verður okkara bjarging burtur úr kreppuni; at IMF-armir fara at seta okkara innanlands mafiu upp á pláss. Men royndirnar seinastu 10 árin av sokallaða »stabiliseringspolitikki« IMF, kunnu siga okkum, at IMF-politikurin verður eitt framhald av tí sparingarpolitikki, sum skiftandi samgongur hava framt seinastu 3 árin, bara uppalftur harðari.

IMF er ikki ein politiskur uttanvæltur stovnur, sum Gjaldoyragrunnurin ofta rópar seg uppá. Politiskar IMF'er hvørki meir ella minni enn, at krøvini frá útlendsku lánveitarum skulu setast fremri enn fólksins tørvur. T.v.s. meiri eyðræning av fólkinum til frama fyri altjóða stórkapitalin.

Tá eitt land er komið undir umsting av IMF, er hovuðstreitin fyri at fáa lán, at landið skal undirskriva skjál - »letter of intent« - um at lenda politikkin, har málsetningarnir verða nevndir í detaljum, umframt tiltøk at fáa »javnvág« aftur í búskapin. (Hesi skjál verða oftast hildin loynlig fyri fólkinum).

Tiltøkini, ið vanligu verða kravd, eru hesi:

1. At niðurskriva gjaldoyra (ikkimøguleiki í Føroyum).
2. At avmarka útlán og peningamangd.
3. At minka almennu útreiðslurnar, serliga heilsu- og almennuútreiðslurnar, matværustuðul, útreiðslur til útbúgving og infrastruktúr. Eisini verður oftast kravt, at talið av almennum starvsfólki skal minkast.
4. Ofta verður kravt minni skattaprogresjón, og at partafelagsskatturin verður lækkaður.
5. Privatisering av almennu stovnum.
6. At allur stuðul verður avtíkin.
7. Lønarsteður.

8. Frihandil og avtøka av øllum kapitalférlitil.

Hetta eru greitt tiltøk, sum er í tráð við javnaðar-fólkalokspolitikkin, ríkin verður. Ein politikur, sum hevur við sær búskaparliga afturgongd og vaksandi arbeiðsloysi, minking av almenna partinum av búskapinum, og eitt umbýti av inntøkum frá láginntøkum til háinntøkum, frá arbeiði til kapital.

Ein búskaparpolitikur, har marknaðarkreftirnar ráða einsamallur. Har mál sum arbeiði til allar hendur, sosiala trygd, dygga heilsuskipan, útbúgving, og um mannavirði í síni heild verða sett í aftastu røð.

Nakrir føroyskir búskaparfrøðingar, lærlingar Friedmans, vilja eins og føroyska valdselitan vera við, at hetta skal vera bjarging Føroya. Og at »planbúskapur« í Føroyum er rapaður. Men hvørja »plan« kunnu teir vísa á - burtursæð frá einum vælskipaðum

